

ВІДГУК

офіційного опонента - доктора економічних наук, професора,
Язлюка Бориса Олеговича
на дисертаційну роботу Павликівської Ольги Іванівни на тему:
«Організаційний інструментарій забезпечення управління соціально
відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу»,
представлену до захисту у спеціалізованій вченій раді Д 58.052.05 у
Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя
Міністерства освіти і науки України на здобуття наукового ступеня доктора
економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління
підприємствами (за видами економічної діяльності)

Вивчення дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора
економічних наук, автореферату та наукових праць Павликівської Ольги
Іванівни опублікованих за темою дисертації, дало можливість зробити
наступні висновки щодо представленого дослідження:

1. Актуальність обраної теми дисертації.

Соціальна стратегічна орієнтація управління підприємством, як
правило, визначає не лише тенденції його розвитку на тривалу перспективу,
але й механізми та інструментарій управління соціально відповідальною
діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу, що забезпечать її
реалізацію. Такий підхід дає змогу передбачити можливі напрямки діяльності
підприємства та обрати серед них найбільш оптимальний, з позиції
досягнення максимальної корисності та доцільності.

В нинішніх господарських умовах першочергового вирішення вимагає
операційна діяльність переробного підприємства не лише через формування
виробничої стратегії, завданням якої є оптимізація асортименту, обсягу,
якісних, кількісних та часових характеристик виготовлення продукції, а й
ефективного використання соціальної моделі формування організаційного
механізму забезпечення стабільного функціонування промислового
підприємства. Це особливо актуально в постконфліктних Європейсько-
трансформаційних умовах. Організаційний інструментарій забезпечення
управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами

11 05 11/28 - 793 18
Слава

обліку та контролінгу дозволяє шляхом впливу на певні чинники підвищити ефективність виробництва та в значній мірі впливає на його оновлення, раціональне використання ресурсів, ритмічність, безперебійність поставки матеріалів від постачальників та зростання попиту на продукцію у кінцевих споживачів ін. Власне на вирішення цього складного завдання спрямувала свій пошук Павликівська О.І.

Таким чином, вище згаданий інструментарій забезпечення управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу як організаційного механізму забезпечення стабільного функціонування промислового підприємства дозволяє забезпечити ефективне управління у межах операційного циклу: «інноваційне оновлення виробництва - управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу - виробництво - реалізація - споживання» є важливим напрямком досліджень сучасної економічної науки та практики, що зумовлює актуальність і своєчасність дисертаційної роботи Павликівської Ольги Іванівни: «Організаційний інструментарій забезпечення управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу».

2. Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, темами та напрямками науково-дослідних робіт.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя в межах науково-дослідних, тем: «Удосконалення управління навчально-науково-виробничими системами в умовах суспільних та інституційних трансформацій» (№ ДР 021Ш002590), де автором обґрунтовано механізми управління соціально відповідальною діяльністю; «Дослідження методології й організації національної системи обліку, аналізу й аудиту в Україні» (державний реєстраційний № ДР 0106Ш10733), де автором розвинуто принципи моделювання обліку як методу реконструкції соціальних процесів; «Концепція трансформації системоутворюючих

факторів бухгалтерського обліку: теоретико-методологічний аспект» (державний реєстраційний № ДР 0115Ш02453), де автором розроблено методичні засади формування та подання соціальної звітності.

У рамках своєї компетенції автор визначила вплив соціальної компоненти в діяльності промислових підприємств та розкрила можливі напрями їх розвитку, що базується на моделюванні даних з удосконалення управління процесами ефективної діяльності промислового підприємства на інноваційних засадах. Запропоновано формування методичного інструментарію на основі використання організаційного управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу і на цій основі забезпечення стабільного функціонування переробного підприємства.

3. Сутність обґрунтованості наукових досліджень та їхня достовірність.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані автором в дисертації, достатньо обґрунтовані й достовірні. Вони базуються на дослідженні праць вітчизняних і зарубіжних вчених, законодавчих актах та нормативно-правових документах, матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій та семінарів. У процесі дослідження використовувались матеріали Державної служби статистики України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства фінансів України, дані звітності переробних підприємств, власні аналітичні розрахунки автора, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів.

У роботі використані загальнонаукові методичні прийоми дослідження: теоретичного узагальнення, групування, абстрагування, порівняння, економіко-математичного моделювання, узагальнення, а також діалектичний, аналітичний, системний, статистико-економічний, абстрактно-логічний методи. Застосування ґрунтового науково-методичного апарату дозволило автору дослідити теоретичні основи, принципи й методи та запропонувати рекомендації щодо формування виробничої стратегії підприємства. .

4. Наукова новизна одержаних результатів.; ,

Теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження відзначаються науковою новизною, яка полягає в постановці й системному вирішенні комплексної проблеми управління соціально відповідальною діяльністю промислових підприємств як умови забезпечення стратегії їх розвитку в т.ч. за рахунок посилення обліково-контрольних функцій управління та підвищення, за рахунок цього, їх конкурентоспроможності, зокрема: комплексно систематизована соціально відповідальна діяльність промислових підприємств і фактори що її визначають, що створює основу для цілеспрямованого управління зазначеної сферою .бізнесу; структурована соціально відповідальна діяльність промислових підприємств, спрямована на розвиток бізнесу і його соціальних ресурсів і, на відміну від попередніх досліджень, показано вплив соціально відповідальної діяльності на конкурентоспроможність підприємства; здійснено внесок в розвиток методології управління соціальними ресурсами, розроблена методика оцінки внутрішніх і зовнішніх соціальних ресурсів промислових підприємств і їхнього трудового потенціалу, що дозволить в перспективі перейти до оцінки конкурентоспроможності промислових підприємств, з огляду на стан такого найважливішого ресурсу, як людський капітал; ; розроблена комплексна методика оцінки соціально відповідальної діяльності промислових підприємств, що дозволяє перейти від якісних характеристик соціальної відповідальності бізнесу до кількісних параметрів й індикаторів; розширені методологічні аспекти контролінгу,. як одного з важливих інструментів управлінської діяльності за рахунок введення ряду специфічних показників, які відображають соціально відповідальну діяльність промислових підприємств, що підвищує ступінь управління процесом розвитку господарюючого суб'єкта, в тому числі й спрямованого на досягнення запланованого рівня соціальної відповідальності; , розроблені методичні аспекти соціального обліку (на основі бухгалтерського обліку), що дозволить господарюючим суб'єктам вести облік і контроль своєї соціально

відповідальної діяльності; доказана можливість підвищення прозорості фінансової (бухгалтерської) звітності промислових підприємств за допомогою відображення інформації про соціально відповідальну діяльність господарюючих суб'єктів незалежно на рахунках обліку майна підприємства та результату його виробничо-господарської діяльності; вперше запропоновані форми соціальної звітності, структуровані за взаємопов'язаними елементами політики соціальної відповідальності, що дає можливість не тільки широко інформувати зацікавлені сторони про масштаби соціально відповідальної діяльності промислових підприємств, а й сформувати новий механізм взаємодії з муніципальними, регіональними та загальнодержавними органами влади, зацікавленими в широкій участі бізнесу в соціалізації розвитку регіонів.

Розроблені в науковій роботі результати становлять методологічну та методичну бази формування організаційного інструментарію забезпечення управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу, вироблення стратегії антикризового управління чинниками ефективної діяльності промислового підприємства у постконфліктних умовах.

Сформовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та пропозиції є логічними та достатньо науково обґрунтованими як у теоретико-методичному, так і в практичному плані. Вони базуються на загальнонаукових, фундаментальних положеннях економічної теорії, глибокому вивченні, критичному аналізі та узагальненні наукових розробок з проблем інноваційного менеджменту забезпечуються використанням положень фундаментальних і прикладних наукових досліджень, сучасних засобів та методик проведення економічного аналізу на основі статистичної інформації.

Загалом наукові розробки дисертаційного дослідження виражаються в узагальненні та поглибленні теоретичних, методологічних й практичних аспектів формування організаційного інструментарію забезпечення

управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу, формування організаційного механізму забезпечення стабільного функціонування промислового підприємства.

5. Значення дисертації для виробничої практики.

Практичне значення одержаних здобувачем результатів полягає у широкому впровадженні пропозицій, обґрунтованих у дисертації, у діяльність переробних підприємств що, підтверджується відповідними довідками, зокрема: ПрАТ «Тернопільський молокозавод» (довідка від 03.02.2018 р. № 21/2) у напрямі застосування методів аналітично-розрахункового та кластерного аналізу, що дозволяє здійснювати оцінку рівня соціальної відповідальності й корегувати її показники в залежності від соціальних, економічних та екологічних особливостей; впроваджено стратегію соціально відповідальної діяльності на ПАТ ТРЗ «Оріон» (довідка від 01.02.2018 р. № 320/95/1), що дає можливість узагальнювати принципи формування соціальної політики підприємства з врахуванням специфіки, напрямів та масштабів діяльності; ПАТ «Опілля» (довідка від 15.03.2018 р. № 48) в напрямі застосування організаційної моделі управління соціальними програмами, що дозволить здійснювати ефективне їх адміністрування, враховуючи при цьому організаційні та ресурсні можливості підприємства; з метою об'єктивної оцінки стану соціальних відносин на різних рівнях управління підприємством прийнято до застосування Міжнародною громадською організацією «Рада незалежних бухгалтерів та аудиторів» (довідка від 30.03.2018 р.) методики формування соціальної звітності та ефективних видів контролю, зокрема тематичного (стосовно окремих видів соціально відповідальної діяльності) та, комплексного (стосовно всіх операцій соціально відповідальної діяльності), що дозволяє виявити потенційні загрози та розкрити резерви розвитку соціальних ресурсів; ПАТ «Первомайський молочноконсервний комбінат» (довідка від 20.02.2018 р. № 15/1) в напрямку застосування принципів формування бюджету соціально відповідальної діяльності підприємств, що сприятиме комплексному

управлінню підприємством; ТзОВ «Агровіта ЛТД» (довідка від 06.03.2018 р. № 128) прийнято до застосування методик формування витрат соціально відповідальної діяльності та принципи їх включення до собівартості окремої соціальної програми, що дозволить здійснювати їх ефективне управління, враховуючи при цьому ресурсні можливості підприємства; Гусятинської районної державної адміністрації Тернопільської області (довідка від 22.02.2018 р. № 134) в напрямку застосування організаційної моделі соціально відповідальної діяльності в системі стратегічного управління підприємствами переробної галузі Гусятинського району, що створює сприятливі умови для взаємодії всіх зацікавлених сторін та дозволяє розв'язати проблему недостатнього розвитку соціально відповідальної діяльності суб'єктів підприємництва регіону.

Основні теоретичні положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя під час підготовки та викладання дисциплін: «Теорія і практика менеджменту», «Бухгалтерський облік (загальна теорія)», «Організація обліку», «Стратегічний облік», «Звітність підприємства», «Аудит» (довідка від 30.03.2018 р. № 2/28-734) та Тернопільського кооперативного торговельно-економічного коледжу під час викладання дисциплін: «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік», «Аудит підприємницької діяльності», «Контроль і ревізія» (довідка від 02.04.2018 р. № 83).

6. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях.

Основні положення, результати та висновки дисертації викладено в 59 публікаціях у тому числі: 1 одноосібна монографія, 5 підрозділів у колективних монографіях, 23 статті - у наукових фахових виданнях (з яких 12 статей - у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, 3 публікації в інших наукових виданнях, Окремі положення, висновки та

рекомендації дисертаційного дослідження доповідались на 27 міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях.

7. Відповідність змісту автореферату основним, положенням дисертації.

Дисертація виконана українською мовою, оформлена у відповідності зі встановленими вимогами, є завершеною науково-дослідною роботою, виконана на високому науково-теоретичному рівні. Отримані в процесі дослідження результати характеризуються науковою новизною та мають практичну значимість.

Автореферат за структурою і оформленням відповідає визначеним стандартам. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

\ •

8. Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертації.

Визнаючи важливість і цінність розробок у сфері ефективного управління соціальними чинниками, високий їх науковий рівень, на наш погляд, вона містить ряд дискусійних положень, які потребують уточнень для подальшого розвитку окремих ідей автора:

До дискусійних положень у формі зауважень можна віднести:

1. Розгляд теоретичних аспектів формування організаційного інструментарію забезпечення управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу, формування організаційного механізму забезпечення стабільного функціонування промислового підприємства за рахунок соціальних чинників необхідно більш доцільно було б викласти з позиції структурування наукових праць;

2. У дисертаційній роботі окрім, власне, вже згаданого організаційного інструментарію забезпечення управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу, яка є одним з механізмів реалізації стратегії підприємства досліджується, також, фінансова та інвестиційна стратегії (с. 166-204), це як наслідок, може призвести до надмірного розширення предметного поля дисертаційної

роботи.

3. У роботі варто було б глибше розкрити засоби створення сприятливого клімату для залучення вітчизняних та зарубіжних інвестицій у соціальний розвиток переробних підприємств.

4. Автор розглядає механізм формування організаційного інструментарію забезпечення управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу, виробничої стратегії підприємства, тим часом, розвиток, як складова процесу, передбачає вирішення ряду екологічних проблем. В роботі ця тема розкрита недостатньо.

5. Не дивлячись, на те, що у роботі згадується питання ефективного використання трудових ресурсів, тут не запропоновано шляхів чи механізмів матеріальної та моральної зацікавленості в їх раціональному використанні при вирішенні соціальної проблематики.

6. У роботі доцільно було б ширше розкрити можливу не лише економічну, а й соціальну ефективність рекомендованих розробок. У цьому зв'язку доцільно було б у подати найбільш загальні прогнози розвитку економіки у контексті вступу України до ЄС.

7. Робота більше виграла б, якби автор у дисертаційній роботі у пункті 2.1, окрім організаційного інструментарію забезпечення управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу, розкрила механізм ефективного використання означених ресурсів на промислових підприємствах, розглянувши питання управління інтелектуальним капіталом, оскільки ці питання мають суттєвий вплив на конкурентоздатність переробних підприємств в сучасних умовах.

Разом з тим, наведені зауваження не знижують наукової і практичної цінності проведеного дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

9. Загальні висновки щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Павликівської Ольги Іванівни: «Організаційний інструментарій забезпечення управління соціально відповідальною діяльністю підприємств засобами обліку та контролінгу», є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково-обґрунтовані теоретичні та практичні результати. Актуальність, новизна, обґрунтованість основних наукових положень, висновків і рекомендацій проведеного дослідження, а також його значущість для економічної науки й практики свідчать, що дисертаційна робота загалом відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 і 14 «Порядку про присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 7 березня 2007 р. №423 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 12.09. 2012 р. № 955) та документам МОН України щодо докторських дисертацій, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,.
декан факультету аграрної
економіки і менеджменту
Тернопільського національного
економічного університету
Міністерства освіти і науки України

Б.О. Язлюк

Учений секретар:

